

Souhrnná teritoriální informace:

Bolívie

Zastupitelský úřad České republiky v Chile 20. 5. 2022 2:21

Bolívie je republikou, v jejímž čele stojí prezident, který je volený přímo na 5 let. Pokud žádný z kandidátů nedosáhne nadpoloviční většiny hlasů, je prezident zvolen dvoukomorovým Kongresem. Prezident jmenuje vládu, kterou aktuálně tvoří 17 ministrů.

Země je rozdělena do 9 regionů, 94 provincií a 327 obcí. Všechny každého regionu stojí guvernér a zákonodárny sbor. Každý region má své vlastní soudy; poslední instancí je Nejvyšší soud.

Současný prezident Luis Arce zvolený v říjnu 2020 z levicového Movimiento al Socialismo (MAS) bude provádět intervencionistickou politiku v rámci státem vedeného rozvojového modelu. Předpokládá se, že při řešení hlubokých vnějších a fiskálních nevyvážeností bude Bolívie používat pragmatičtější přístup. Riziko politické nestability zůstává vysoké, protože fiskální a měnové úpravy budou velice nepopulární. Případná neschopnost vlády provést potřebné změny by mohla uspišit krizi v oblastech platební bilance a dluhové krize.

Bolívie je země s otevřenou ekonomikou, nicméně politická a ekonomická nestabilita omezuje možnosti trhu. Na základě bolivijské vnitřní politiky, ve které stát usiluje o ovládnutí klíčových sektorů ekonomiky, se snižuje atraktivita země pro zahraniční investory a zájemce o rozvoj obchodu. V důsledku koronavirové pandemie se bolivijské hospodářství propadlo do hluboké recese, nicméně HDP zaznamenal v roce 2021 kladnou odchylku 6,11 % v důsledku oživení ekonomické aktivity a zavedených hospodářských politik zaměřených na posílení vnitřní poptávky. Bolivijská vláda začátkem roku 2022 podepsala Fiskálně-finanční program (PFF) pro administrativu 2022, ve které byl dohodnut růst hrubého domácího produktu (HDP) o cca 5,1 %; fiskální deficit ve výši přibližně 8,5 % HDP a míra inflace na konci období kolem 3,3 %. Zemní plyn představuje 50 % bolivijského exportu a hlavní zdroj daňových příjmů. Hlavní odvětví průmyslu jsou těžba, potravinářství a petrochemie. Bolivijská ekonomika je založena především na těžbě a exportu surovin. Vzhledem ke stavu a charakteru bolivijského hospodářství není obchodních příležitostí pro české podniky příliš mnoho. Význam bolivijského trhu je pro ČR zcela marginální. Obchodní výměna je minimální.

Bolívie je zemí s největším podílem domorodého obyvatelstva v Jižní Americe. Podíl bělošského obyvatelstva je cca 15 %, zbytek pak tvoří indiáni a míšenci.

Tato teritoriální informace je zpracovávána pro zemi, která je tzv. přiakreditovaná. Informace je poskytována ve zkráceném rozsahu.

Základní údaje	
Hlavní město	Oficiální hlavní město je Sucre, administrativním centrem země je La Paz
Počet obyvatel	11 758 869 (odhad 2022)
Jazyk	Oficiálních jazyků je několik: španělština 60.7%, quechua 21.2%, aymara 14.6%, guarani 0.6%
Náboženství	Římsko katolické 76.8%, evangelické a letniční 8.1%, protestantské 7.9%, jiné 1.7%, bez vyzn 5.5%
Státní zřízení	Republika
Hlava státu	Prezident Luis Arce
Hlava vlády	Prezident Luis Arce
Název měny	Bolivijský boliviano BOB
Cestování	
Časový posun	- 4h
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	
Ekonomický úsek	Jan Janda MBA
Konzulární úsek	Ing. Blanka Kovacsova
CzechTrade	Ing. Jiří Jílek
Czechinvest	ne
Ekonomika	2021
Nominální HDP (mld. USD)	99,4
Hospodářský růst (%)	5
Inflace (%)	0,7
Nezaměstnanost (%)	8

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Mnohonárodnostní stát Bolívie – Estado Plurinacional de Bolivia

Bolívie je republikou, v jejímž čele stojí prezident volený přímo obyvatelstvem na 5 let. Pokud žádný z kandidátů nedosáhne nadpoloviční většiny hlasů, je prezident zvolen Kongresem. Prezident jmenuje vládu, která je v současnosti tvořena 17 ministry. V zemi platí Ústava z roku 2009.

Složení vlády k 1. 5. 2022:

Prezident (a předseda vlády):	Luis Arce
Ministr zahraničních věcí:	Rogelio Mayta Mayta
Ministryně-vedoucí Kanceláře prezidenta:	María Nela Prada
Ministr-vedoucí Úřadu vlády:	Carlos Eduardo Del Castillo
Ministr obrany:	Edmundo Novillo
Ministryně pro plánování:	Felima Gabriela Mendoza
Ministr hospodářství:	Marcelo Alejandro Montenegro
Ministr pro hydrokarburáty:	Franklin Molina
Ministr produktivního rozvoje:	Néstor Huanca
Ministr veřejných prací:	Edgar Montaño
Ministr důlního průmyslu:	Ramiro Villavicencio
Ministr spravedlnosti a institucionální transparentnosti:	Iván Manolo Lima
Ministryně práce:	Verónica Patricia Navia
Ministr zdravotnictví:	Jeyson Marcos Auza Pinto
Ministr životního prostředí a vod:	Juan Santos Cruz
Ministr vzdělávání, kultury a sportu:	Adrián Rubén Quelca
Ministr pro půdu a rozvoj venkova:	Remmy Gonzáles Atila
Ministryně kultury, dekolonizace a depatriarchalizace:	Sabina Orellana Cruz

Politické tendence směřují k znárodnění všech důležitých odvětví národního hospodářství a prosazování politiky státního vlivu v ekonomice, na jejímž základě stát hodlá ovládnout klíčové sektory ekonomiky. Vláda praktikuje politiku ekonomického přerozdělování zisků za účelem boje s chudobou, znárodnování a verbálně se definuje jako socialismus 21. století (avšak s hospodářstvím s kapitalistickými prvky). Opozice, která má jádro v bohatém východním regionu Santa Cruz, má významné volební zisky právě v této části země, která je bohatá na zemní plyn a představuje průmyslové centrum země. Tento region pak ze svého pohledu „doplácí“ na přerozdělování, které se děje v jeho neprospěch. V posledních letech zemi sužují četné blokády komunikací a protestní a nátlakové akce, příznačné pro bolívijskou realitu.

1.2 Zahraniční politika země

Zahraniční politika Bolívie je založena na silné protiamerické orientaci, přičemž hlavními partnery Bolívie jsou Venezuela a Kuba. Bolívie se dále soustřeďuje na vztahy se svými sousedy, zejména s Brazílií a Argentinou a také s Peru a Ekvádorem. V poslední době nabývá na intenzitě spolupráce s Ruskem a s některými asijskými a africkými státy (Japonsko, Čína, Korea, Indie, Irán, Libye atd.). Bolívie se snaží hledat nové spojení, kteří by podpořili ekonomický rozvoj země, přičemž je patrné, že ji zajímají především země s podobným postojem vůči USA. V březnu 2014 podala Bolívie přihlášku k plnohodnotnému vstupu do MERCOSUR, kterého je zatím pouze provizorním členem bez práva hlasování. V rámci členství v Andském společenství (CAN) se Bolívie příliš neangažuje, naopak úzce spolupracuje s Venezuelou v rámci aktivit regionálního společenství ALBA.

Největším partnerem nejen v prodeji zemního plynu je jednoznačně Brazílie. Brazilská společnost Petrobras a bolívijská YPFB podepsaly rozšiřující smlouvu o dodávkách 2,24 mil. m³ denně do tepelné elektrárny Mário Coval. V rámci spolupráce s Ruskem usiluje o nákup vojenské techniky a získání pomoci v boji s pašeráky drog náhradou za zastavenou pomoc od USA.

Z hlediska zahraniční politiky je nadále klíčové téma přístupu Bolívie k moři. Dlouholeté reklamace Bolívie vůči Chile o navrácení „svrchovaného přístupu k moři“ přerušily diplomatické vztahy (aktuálně pouze konzulární) mezi Chile a Bolívií. Důležitou součástí zahraničně-politických aktivit bolívijské vlády se stalo úsilí o zrušení penalizace některých tradičních způsobů užívání koky.

1.3 Obyvatelstvo

Bolívie má cca 11 633 371 obyvatel (2020) s hustotou 10,59/km². Nadpoloviční většina (cca 61 %) obyvatel se nachází v produktivním věku mezi 15 a 64 lety. Podíl obyvatel do 15 let je pak cca 33 % a těch nad 65 let zcela marginální – jedná se tedy o poměrně mladou populaci. Bolívie je zemí s největším podílem domorodého obyvatelstva v Jižní Americe. Podíl bělošského obyvatelstva je cca 15 %, zbytek pak tvoří indiáni a míšenci. V pěti největších městech žije cca 4 miliony obyvatel, největší je dvojměstí La Paz – El Alto s více než 1,6 miliony obyvatel, další velká města jsou Santa Cruz a Cochabamba. Urbanizace dosahuje 64 %. Zároveň probíhá značný nárůst urbanizace, kdy dochází k vylidňování venkova a nárůstu podílu městského obyvatelstva.

Populace není rovnoměrně rozdělena mezi jednotlivé regiony. Důvodem je složitá geografie Bolívie, kdy západ země sestává z vysoko položené náhorní roviny Altiplano (departamenty Oruro, Potosí, část departamentu La Paz se samotným městem La Paz), která k východu klesá do níže položených regionů pamp a pralesní části Bolívie (Santa Cruz, Pando, Beni, část Cochabamby).

Populace Altiplana sestává většinou z obyvatelstva indiánských etnik Aymara a Kečua. Ve východní části země se nachází řada dalších indiánských etnik (např. u hranic s Paraguáem etnikum Guaraní), která však nejsou tolik početná jako etnika z Altiplana. Potomci evropských imigrantů se nachází většinou ve velkých městech (Santa Cruz, La Paz, Cochabamba). V Bolívii nedošlo k tak silnému míšení obyvatel indiánského a evropského původu jako například v Peru. Současný prezident Arce podporuje indiánskou identitu jako základ Bolívie. Dominujícím náboženstvím je křesťanství (92 % obyvatel jsou římský katolíci).

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

V důsledku koronavirové pandemie se bolivijské hospodářství propadlo do hluboké recese, největší zaznamenané od roku 1953. Za rok 2020 byl nejvíce postižen hlavně průmysl, turistický ruch, těžba a doprava. V roce 2021 ekonomika vyrostla o 6,11 % a umístila se tak mezi tři nejrychleji rostoucí země v regionu, na vyrovnání propadu z předchozího roku to ale stále nestačilo. Dle údajů vlády se o růst zasloužila zejména těžba, stavebnictví, služby a obchod. Podle oficiálních odhadů by mělo hospodářství v roce 2022 dále vyrůst o více než 5 % a počítá se s inflací zhruba 3,3 %.

V prvním pololetí 2020 byl zaznamenán nejnižší příliv zahraničních investic za posledních 7 let (189,9 mil. USD). Důvodem byly nízké ceny plynu, uzavřenost Bolívie před mezinárodním obchodem, nejasné podmínky pro investory a netransparentní daňový systém. V prvním pololetí 2021 však došlo k nárůstu přímých zahraničních investic o 459 % ve srovnání se stejným obdobím předcházejícího roku. Zasloužil se o to především ropný průmysl a zemní plyn (188 mil. USD), těžební průmysl (158 mil. USD) a zpracovatelský průmysl (99 mil. USD). Zemní plyn představuje 50 % bolivijského exportu a hlavní zdroj daňových příjmů. Hlavní odvětví průmyslu jsou těžba, potravinářství a petrochemie. Bolivijská ekonomika je založena především na těžbě a exportu surovin.

Očekává se růst extrémní chudoby v Bolívii. Podle oficiálních dat do tohoto pásma nyní spadá 13,7 % obyvatelstva, celková míra chudoby mírně vzrostla na 39 %. V roce 2019 bylo extrémně chudých v Bolívii 12,9 % obyvatel. V této souvislosti senát v prosinci 2021 schválil Plán na hospodářský a společenský rozvoj 2021-2025 (Plan de Desarrollo Económico y Social), který si klade za cíl industrializaci země a snížení závislosti na dovozech. Za tímto účelem bude vyčleněno celkem 33,2 mld. USD na investice do produktivních odvětví ekonomiky a podpoření domácí poptávky, dále snížení míry chudoby z 39 % na 19 % (extrémní chudoby na 5,3 %) a vyrovnání příjmové nerovnosti vyjádřené Gini koeficientem z 0,45 na 0,42. Co se týče mezinárodního srovnání země, Bolívie se v žebříčku Indexu lidského rozvoje nachází na 107. místě, na 130. místě v HDP na obyvatele (nejnižší hodnota v Jižní Americe) a na 156. místě v žebříčku Doing Business, který měří přívětivost podnikatelského prostředí.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,2	-7,8	5	4,5	2,3
HDP/obyv. (USD/PPP)	8 626,80	7 851,70	8 400,00	9 020,00	9 330,0
Inflace (%)	1,8	0,9	0,7	2,3	4
Nezaměstnanost (%)	3,9	9	8	8	7
Export zboží (mld. USD)	8,8	6,9	10,7	12	11,3
Import zboží (mld. USD)	9,8	7,1	9,5	10,5	10,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-0,2	0,4	2	2,4	1,5
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	11,5	11,7	11,8	12	12,2
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	05.VII	05.VII	05.VII	N/A	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Obecně lze říci, že téměř všechny makroekonomické ukazatele se v roce 2021 ve srovnání s rokem předchozím zlepšily, avšak dynamika hospodářství stále nedosahuje hodnot před pandemií. Fiskální deficit se snížil z 12 % na 4,9 % (pro rok 2022 je však předpovídán růst na 8 %) a hodnota exportů vyrostla na 10 miliard USD. Neočekává se však, že by se produkce vrátila na před pandemickou úroveň až do roku 2024, čímž by se zotavení Bolívie stalo nejpomalejším z celé Latinské Ameriky. Jedná se tak o průměrné hodnoty z období 2006-2019 s výjimkou inflace, která je nižší. To je dáno zejména fixním kurzem bolivianu, což však vytváří značný tlak na devizové rezervy centrální banky (1,7 mld. USD).

Veřejné finance	2021
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-7,6
Veřejný dluh (% HDP)	79,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,1
Daně	2022
PO	N/A
FO	N/A
DPH	N/A

Ekonomická rekuperace je spojena s částečným oživením příjmů, kromě snížení schodku domácího rozpočtu byla zaznamenána také kladná obchodní bilance ve výši 1,36 mld. USD. Oživení ekonomiky je však doprovázeno také stále rostoucím veřejným zadlužením, které na konci roku 2020 přesáhlo 50 % HDP, přičemž dle odhadů Mezinárodního měnového fondu by mohlo na konci roku 2022 přesahovat až 80 % HDP. Od roku 2007 se tato hodnota navýšila 5,7x. Hlavním důvodem kromě nárůstu vládních investic jsou mimo jiné také neúnosné výdaje na platy státních zaměstnanců, kterých je více než půl milionu. V žebříčku fiskálního zdraví Bolívie zaujímá 171. místo ze 181 zemí a v žebříčku snadnosti placení daní 186. místo ze 189 zemí. Očekává se, že postupná fiskální konsolidace proběhne do roku 2025 na 2 % HDP, a to v důsledku snížení běžných výdajů (většinou snížení mzdových výdajů) a kapitálových výdajů (snížení veřejných investičních projektů). Úroveň zadlužení je doprovázena omezeným přístupem země k mezinárodnímu financování.

Veřejná spotřeba podpoří růst velice skromně. Bolívijský vývoz komodit bude trpět slabou vnější poptávkou daný mimo jiné omezeným počtem obchodních partnerů; navzdory oživení světových cen ropy a zemního plynu v roce zůstane produkce přírodního plynu v Bolívii nízká, jelikož ceny zemního plynu jsou upravovány s šestiměsíčním zpožděním. Nadále v zemi chybí závody na zpracování ropy a je tak exportována v surovém stavu. Předpokládá se, že roční růst HDP bude v letech 2022–2025 v průměru 1,8 %; což je nižší než před pandemií, a to hlavně kvůli poklesu výroby zemního plynu a předpokládanému zpřísnění veřejného rozpočtu.

2.3 Bankovní systém

Bolivijský bankovní systém tvoří Centrální banka - Banco Central de Bolivia a 11 soukromých bank. Největší bankou v zemi je Banco Santa Cruz, která je součástí španělské skupiny Santander, následuje Banco Nacional de Bolivia, Banco de Crédito, Banco Industrial, Banco Unión a další. Základ bankovního systému tvoří bankovní zákon č. 1488 z roku 1993. V roce 1995 byl redefinován bankovní dozor, který byl převeden pod kontrolu jediné instituce – Úřadu pro dohled nad finančním sektorem (Autoridad de Supervisión del Sistema Financiero – ASFI, www.asfi.gob.bo).

V roce 2007 byla vytvořena nová státní finanční instituce Banco de Desarrollo Productivo (BDP) s cílem zabezpečit drobným firmám a podnikatelům přístup k úvěrům. Podle nové ústavy z roku 2009 spadá monetární politika státu do kompetence Ministerstva hospodářství a financí ve spolupráci s centrální bankou. Všeobecně je bankovní sektor vedle telekomunikací a důlního průmyslu stále atraktivní pro zahraniční investice.

2.4 Daňový systém

Daňový systém Bolívie je založen na poměrně malém počtu daní, přičemž většina z nich zatěžuje spotřebu. V systému však existuje mnoho výjimek, což ho dělá velice netransparentním. Hlavní normativní rámec představuje zákon č. 843 z roku 1986, který vymezuje podmínky pro aplikaci jednotlivých typů daní.

Mezi nejdůležitější patří kromě daně z příjmu (13 %) dalších 5 daňových položek (které představují 95 % daňových příjmů):

- DPH (Impuesto al Valor Agregado, IVA): 13 %
- Speciální daň z ropných produktů (Impuesto Especial a los Hidrocarburos, IEHD): 32 %
- Daň ze zisku podniků (Impuesto sobre las Utilidades de las Empresas, IUE): 25 %
- Daň z obrátu (Impuesto a las Transacciones, IT): 3 % • Specifická spotřební daň (Impuesto de Consumo Específico, ICE): selektivně

Další:

- Tabákové výrobky: 50 %
- Automobily: 18 %
- Alkohol: 0,22 až 7,32 BOB na 1 litr pro pivo, víno atd.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

V roce 2013 EU obnovila Bolívii poskytování celních preferencí (SGP+), v jehož rámci může Bolívie vyvážet 90 % svých exportních položek bezcelně. Přestože je Bolívie v tomto preferenčním systému, bolivijsí podnikatelé této příležitosti příliš nevyužívají, a to například z důvodů neznalosti podmínek dovozu do EU, nesplnění náležitostí pro import, nedostatečné produkce a vysokých nákladů na dopravu. I přesto, je EU 4. nejdůležitějším obchodním partnerem Bolívie. Nejdůležitějšími položkami vývozu z EU do Bolívie jsou: stroje a zařízení, dopravní prostředky, chemické výrobky, optické a fotografické přístroje. Nejdůležitějšími položkami dovozu EU z Bolívie jsou: rudy a další minerály, ovoce a zelenina, potravinářské výrobky, tabák, nápoje, kovy

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z EU (mil. EUR)	960,5	733	620,8	394,5	550,9
Import do EU (mil. EUR)	518,2	647,9	603,6	537,9	848
Saldo s EU (mil. EUR)	-442,2	-85,1	-17,2	143,4	297,1

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Vzhledem ke stavu a charakteru bolivijského hospodářství není obchodních příležitostí pro CZ podniky mnoho. Význam bolivijského trhu je pro ČR zcela marginální. Obchodní výměna je minimální, její struktura je po dlouhou dobu poměrně neměnná. Nelze očekávat, že by se situace v dohledné době jakkoli změnila a došlo k výraznému zvýšení zájmu o české výrobky, či na druhé straně ke zvýšení zájmu českých vývozců o Bolívii. Tento stav je způsoben především stupněm a charakterem rozvoje bolivijské ekonomiky a také nízkou koupěschopností místního obyvatelstva.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z ČR (mld. CZK)	0	0,1	0,2	0,1	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	0,3	0,1	0	0,1	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	0,3	-0,1	-0,1	-0,1	N/A

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Největšími obchodními partnery Bolívie jsou Brazílie a Argentina. V posledních dvou desetiletích se Bolívie stala hlavním vývozcem zemního plynu (43% celkového exportu). Mezi další exporty patří: stříbro (12% celkového exportu), zinek (10%) a sójové boby a příbuzné produkty (7%)

	2017	2018	2019	2020	2021
Export ze zemí mimo EU (mil. EUR)	5 708,6	6 887,3	6 882,8	5 515,9	8 539,9
Import do zemí mimo EU (mil. EUR)	7 375,8	7 848,7	7 747,0	5 509,9	7 210,3
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	-1 667,2	-961,5	-864,1	6	1 329,6

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

V roce 2020 dosáhly PZI 165 mil. Příčinou nebyla jen ekonomická situace vyvolaná pandemií, ale i politický vývoj v zemi posledních letech. Od roku 2012 (zhruba 2 mld. USD) PZI pozvolně klesají. Ekonomické oživení v roce 2021 přineslo nárůst PZI v čistém vyjádření kolem 600 mil USD. Záporné saldo z roku 2020 centrální banka Bolívie ve své zprávě vysvětluje zejména odlivem kapitálu z těžebních společností. Největší podíl hrubých PZI přitekly do zpracovatelského průmyslu (382 mil. USD), těžebního průmyslu (296 mil. USD), těžby uhlovodíku (186 mil. USD), obchodu (75 mil. USD) a finančních služeb (68 mil. USD). Největší objem investic v roce 2021 pocházel ze Švédska (286 mil. USD), a to do těžebního a zpracovatelského průmyslu, následovaného Peru (250 mil. USD) a Španělskem (190 mil. USD).

Přestože současná vláda Luise Arceho slibuje navrácení politické stability, Bolívie obecně vzato nepatří k zemím příliš otevřeným a vhodným pro PZI. Mezi hlavní důvody patří slabá právní ochrana zejména co se vlastnických práv týče, složitý regulační rámec, korupce a nadměrná míra byrokratických překážek. Ústava z roku 2009 posílila vliv státu ve strategických sektorech a zejména v hospodaření s nerostným bohatstvím. Minulý prezident Evo Morales tak znárodnil společnosti v těžebním sektoru, energetice i telekomunikacích. Znárodnění majetku je tak ústavně garantováno, stejně tak může dojít k zaboru půdy. Rovněž je poměrně složité založit v Bolívii obchodní společnost a vyznat se v daňovém systému, který obsahuje mnoho výjimek. Vzhledem k levné pracovní síle (75 % obyvatel pracuje v šedé ekonomice) a malé konkurenci v zemi se tak může jevit jako lákavou destinací, potenciální investice je však značně nebezpečná.

PZI z ČR do Bolívie nejsou známy.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Vzájemné vztahy EU s Bolívií se rozvíjejí v bilaterální rovině a také prostřednictvím spolupráce s Andským společenstvím (CAN), jejímž základem je Dohoda o politickém dialogu a vzájemné spolupráci z roku 2003. Bolívie se stala součástí Mnohostranné obchodní dohody mezi EU, Peru, Kolumbií a nově i Ekvádorem v souladu s podmínkami uvedenými v článku 329 této smlouvy. Evropský parlament schválil systém preferenčních celních sazeb GSP+ pro Bolívii, v jehož rámci může Bolívie od 1. ledna 2014 vyvážet 90 % svých exportních položek do Evropy.

Smlouvy s ČR

Dohoda o kulturní spolupráci, podepsaná v Praze 24. 6. 1985 (v platnosti od 24. 8. 1990) Ujednání o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů, podepsané v Praze 3. 9. 1991 (v platnosti od 18. 9. 1991) Zrušení vízové povinnosti pro turistické cesty občanů ČR (v platnosti od 1. 10. 2003) V rámci jednání o přistoupení ČR k EU ukončila ČR ještě v předvstupním období ty mezinárodní smlouvy, které nebyly v souladu s acquis. Mezi tyto smlouvy patřila i Dohoda o vědeckotechnické spolupráci s Bolívií z roku 1973.

3.4 Rozvojová spolupráce

V prosinci 2021 byl schválený víceletý orientační program (MIP) pro období 2021 - 2027, který stanoví cíle a priority pro podporu Evropské unie udržitelnému rozvoji v Bolívii na nadcházejících 7 let. V tomto rámci Bolívie zůstává jedním z hlavních příjemců bilaterální rozvojové pomoci EU v Latinské Americe prostřednictvím grantů v celkové orientační maximální výši 104 milionů EUR na počáteční období 2021–2024.

EU MIP je v souladu s národními rozvojovými strategiemi bolivijské vlády (Vlastenecká agenda 2015–2025 a Plán hospodářského a sociálního rozvoje 2021–2025). Je také zakotvena v širší Společné evropské strategii pro Bolívii – 2022–2025 (JES), která poskytuje strategický rámec dohodnutý všemi evropskými aktéry přítomnými v Bolívii (Team Europe+) s cílem zlepšit společný dopad, koordinaci a viditelnost.

Mezinárodní partnerství EU s Bolívií představuje společné priority spolu s těmito cíli:

- Přispívat k úspěšnému zelenému a udržitelnému globálnímu hospodářskému oživení, propojení investic s Agendou 2030 a Pařížskou dohodou;
- boj proti nerovnosti budováním inkluzivnějších a udržitelnějších a digitálních ekonomik a společností, podporou lidského rozvoje se zvláštním zaměřením na ženy a mladé lidi: prioritní oblast 1.
- Podpora lidských práv a demokracie, řádné správy věcí veřejných a právního státu, jakož i přispění k zajištění míru a bezpečnosti: prioritní oblast 2.

V souladu s tím jsou dvě prioritní oblasti v rámci MIP na období 2021–2027:

Prioritní oblast 1

- Životní prostředí, změna klimatu a hospodářský rozvoj podporující začlenění

Sektor 1. Udržitelné řízení životního prostředí a snižování rizika katastrof

Sektor 2. Voda, sanitace a nakládání s pevným odpadem

Sektor 3: Integrovaný rozvoj venkova

Prioritní oblast 2

- Správa věcí veřejných a lidská práva

Sektor 1: Právní stát, demokracie a lidská práva

Sektor 2: Boj proti korupci a nezákonnému obchodu s drogami

Intervence v těchto prioritních oblastech přispějí k Agendě 2030 a uvedou do praxe přístup EU k financování udržitelného rozvoje a vyměnění chudoby, jak byl definován na konferenci v Addis Abebě v roce 2015.

MIP odráží zastřešující strategické politické priority EU a hodnoty EU: zelená dohoda včetně změny klimatu a životního prostředí, udržitelný růst podporující začlenění s důstojnými pracovními místy, správa věcí veřejných, mír a bezpečnost, včetně lidských práv, demokracie a právního státu. To vše představuje základ společných zájmů a priorit mezi EU a Bolívií.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

Klasická Mapa oborových příležitostí se vzhledem k charakteru a velikosti místní ekonomiky pro Bolívii nezpracovává.

V posledních letech byl konkrétní zájem o kontakty s bolivijskými firmami ze strany českých vývozců minimální, stejně jako ze strany bolivijských podnikatelů o kontakty v ČR. Situace byla taktéž komplikovaná z bolivijské strany přetrvávajícími problémy týkající se legalizace českých dokumentů. Od května 2018 je však dostačující ověření dokumentů českých firem apostilní doložkou. Tímto by se situace měla postupně normalizovat.

Bolívie je země s otevřenou ekonomikou, nicméně politická a ekonomická nestabilita omezuje možnosti trhu. Na základě bolivijské vnitřní politiky, ve které stát usiluje ovládnout klíčové sektory ekonomiky, se snižuje atraktivita země pro zahraniční investory a zájemce o rozvoj obchodu. Zásahy do právního rámce regulace ropného sektoru snížily jeho atraktivitu, podobně jako se to stalo v případě těžebního průmyslu. Nový těžební a hutnický zákon má pomoci právě s obnovením důvěry zahraničních investorů. Možnosti jsou otevřené zejména v případě, kdy jsou zahraniční zájemci ochotni vytvářet joint-ventures s bolivijskými partnery při respektování jejich většinového podílu.

Bolivijský trh je relativně nesaturovaný ve všech sektorech, spotřebitelský potenciál počítá s 11,6 miliony obyvatel, jejichž kupní síla je však slabá. Rozvinutější jsou těžba plynu, důlní, textilní, kožedělná a potravinářský průmysl, ale i pro tyto segmenty se strojní vybavení musí dovážet. Bolivijská vláda se snaží přilákat velké investory především do odvětví spojených s těžbou, která představují hlavní zdroj příjmu státní kasy. Hlavním cílem je zintenzivnit průzkumnou činnost, která by vedla k objevení nových nalezišť.

Vzhledem k nedostatečné výrobní základně (a nerozvinuté infrastruktuře) je Bolívie nucena dovážet téměř veškeré průmyslové výrobky.

Zajímavý trh by v Bolívii našly bezpochyby nákladní automobily (sklápěčky, valníky se speciální nástavbou, vhodné pro zemní práce při budování infrastruktury), ale i osobní vozy, traktory atd. O tyto komodity by byl zájem ze strany místních obchodníků a uživatelů, nicméně je třeba počítat s konkurencí ze strany ostatních zájemců. V minulosti byly navázány kontakty mezi bolivijskými zájemci a Avii-Daewoo a také s kopřivnickou Tatrou, jejichž zájmy zastupovala společnost Skobol s. a., nicméně rozšíření českých kamionů brání neschopnost importéra nabídnout rozsáhlou servisní a prodejní síť a zejména finanční produkty usnadňující nákupy (leasing).

Ze strojírenské produkce by bylo možné nabídnout obráběcí stroje, uplatnit se mohou nástroje a nářadí, ložiska, kompresory, čerpadla, domácí spotřebiče, měřicí zařízení, stroje pro důlní průmysl, zemědělské stroje atd. V poslední době je patrný zájem o české zbraně a munici. Stejně jako v sousedním Peru i v Bolívii postupně roste poptávka po kvalitních měřicích přístrojích a vybavení zdravotnických zařízení.

Při dobré obchodní strategii by v Bolívii mohly nalézt odbytiště produkty chemického průmyslu (laboratorní a průmyslové chemikálie, zařízení pro kosmetický a farmaceutický průmysl, výbušniny, kyanidy, barviva atd.), laboratorní a technické sklo. Stavebnictví je rovněž sektorem, který se v poslední době velmi dynamicky rozvíjí. Bolívie proto velice urgentně potřebuje účast zahraničních podniků, které by byly schopny na tomto rozvoji spolupracovat.

Jednou z možností česko-bolivijské spolupráce v hospodářské oblasti by mohla být účast českých firem na projektu Boliviamar. Jde o celou řadu projektů zaměřených na industrializaci území 200 km² v okolí peruánského přístavu Ilo, které Bolívii poskytlo Peru na základě bilaterální dohody. Velmi zajímavým projektem je chystaná výstavba plynovodu do Ilo, kde by se plyn zkapalňoval a dál exportoval (např. do Asie).

Široké možnosti existují také pro uplatnění českých výrobků v oblasti civilní ochrany a v potenciálních dodávkách pro bolivijskou armádu a policii. Dalšími oblastmi pro rozvoj obchodu je infrastruktura a výroba elektrické energie (vodní a tepelné elektrárny).

V roce 2012 byl zahájen projekt výstavby dvou středně velkých vodních elektráren - první v La Pazu o kapacitě 400 MW a druhé v Cochabambě o kapacitě 200 MW. Zároveň s těmito velkými projekty jsou rozvíjeny projekty výstavby malých tepelných elektráren na plyn, v tomto sektoru Bolívie spolupracuje s německou společností Siemens. Sektor budování malých vodních elektráren je však otevřen pro případné další zájemce. Potenciální zájem existuje v oblasti elektrifikace venkovských oblastí. Dosud se podařilo (prostřednictvím 22 projektů) pokrýt 96 % regionu. Zbývajících 4 % je z hlediska geografických extrémů nejnáročnější, veřejnou elektrickou sítí vzhledem ke vzdálenostem nepropojitelné a vyžádá si řešení na základě autonomních energetických zdrojů (pro nadcházející období celkem 20 projektů à 4–10 MW) s využitím alternativní energetiky (solární, geotermální, biomasa a malá vodní energetika).

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Společenské a obchodní zvyklosti v Bolívii jsou v zásadě obdobné jako v ostatních zemích Latinské Ameriky. Bolivijci bývají velmi otevření a přátelští, častěji je uzavírání obchodů v neformálním duchu (na obědech apod.) s partnery, kterým důvěřují a mají k nim osobní sympatie. I přesto si ale velice potrpí na profesionálním vystupování.

4.2 Oslovení

Bolivijští podnikatelé jsou hrdí na své profesní tituly. Používejte proto jejich akademický titul, když je oslovujete nebo představujete ostatním. Při oslovování se užívají akademické tituly jako doktor, inženýr či magistr (licenciado).

4.3 Obchodní schůzka

V každém případě je nutno počítat se značnou liknavostí v otázce časové dochvilnosti. Při sjednávání obchodních schůzek je třeba vycházet z reálného předpokladu možného zpoždění o cca 15–20 minut i více, protože takovéto zdržení není považováno za společenský prohřešek a je tolerováno. U jednání s vyššími státními úředníky či vrcholným managementem však platí dochvilnost.

Bolivijští obchodníci obecně nejsou v obchodním jednání agresivní a takové chování neoceňují ani u svých partnerů. Není vhodné vypadat nedočkavě, co se obchodu týče a přecházet okamžitě k jádru věci. Konverzace se začíná přátelskými otázkami. Bolivijci málokdy kývnou na obchod ihned. Spíše se předpokládá uskutečnění vícero jednání, než dojde k uzavření i velmi výhodného obchodu pro bolivijského partnera. Je třeba počítat s pomalým a komplexním postupem.

4.4 Komunikace

Obchodní partneři téměř vždy upřednostňují nedokonalou španělštinu před bezvadnou angličtinou. Znalost španělštiny je proto pro obchodní jednání velmi výhodná. Přestože řada obchodních partnerů ovládá i angličtinu, na vyšší úrovni je i tak doporučeno využít služeb tlumočníka. Španělština je nutná v případě obchodních i propagačních materiálů.

4.5 Doporučení

- Vyhýbat se témat týkajících se politiky. Zvláště ta, který se týkají se Moralesovy administrativy, dostupnosti koky či pěstování alternativních plodin namísto koky. Témata ohledně omezení přístupu Bolívie k oceánu, velká chvála sousedních zemí či kritika křesťanství zde rovněž nejsou na místě.

- Přestože jsou Bolivijci velice přátelští, jsou i poměrně formální, vykáním nešetří a snaží si udržet nejvyšší úroveň profesionality. Toto nepodceňujte hlavně u původního obyvatelstva, ke kterému se prokazuje v zemi respekt.

4.6 Státní svátky

1. ledna – Nový Rok

22. ledna - Den Mnohonárodnostního státu Bolívie

26.-28. 2. – Karneval v Oruro. Vždy probíhá před dobou postní, tudíž každoročně záleží na datu velikonočních svátků.

23. března – Den moře V červnu - Corpus Christi, který fluktuuje dle velikonočních svátků

1. května – Svátek práce

21. června - Nový rok aymarský

6. srpna - Den nezávislosti

17. srpna - Den vlajky

1. -2. listopadu – Památka všech zesnulých

25. prosince - Svátek vánoční

Velikonoce se slaví na Velký pátek.

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Je třeba vycházet ze skutečnosti, že bolivijský trh je otevřený a že o něj mají zájem hlavní světoví výrobci zboží a poskytovatelé služeb, a to i přes jeho poměrně malou velikost. K nahrazení subjektu na trhu konkurencí dochází v případech, že z nějakého důvodu omezí svoje aktivity, proto velmi rychle.

Velké společnosti jsou v Bolívii zastupovány přímo vlastním stálým reprezentantem nebo místním zástupcem, resp. afilací sídlící v La Pazu, v Santa Cruzu či Cochabambě. Existence místního zástupce je nezbytná při ucházení se o státní zakázky. Systém velkoskladů zde příliš nefunguje, prodej se realizuje přes vlastní konsignační sklad (automobilky, strojírenská produkce) buď rovnou do distribuční sítě, nebo přes prodejní outlety. J

elikož Bolívie nemá přístup k moři, je veškeré zboží dopravováno letecky nebo přes námořní přístavy v Chile, Argentíně, Brazílii a Peru. Sezónní vlivy počasí mohou proto poznamenat pozemní přepravu a zvýhodnit leteckou dopravu. K distribuci zboží lze také využít volné obchodní a průmyslové zóny.

Velký význam pro podporu prodeje má reklama. Bolivijský spotřebitel je na ni zvyklý z rozhlasu, TV vysílání a hlavně z denního tisku.

Pro pochopení místních způsobů mediální prezentace je přínosem účast na veletrhu, návštěva země v rámci oficiální mise či služební cesta do teritoria. Běžné jsou inzeráty v tisku, odborném i laickém, jakož i další instrumenty mediálního působení.

K získání představ o obchodních možnostech v Bolívii lze využít také konzultačních služeb. Bližší informace lze získat na Národní komoře konzultačních služeb (Cámara Nacional de Consultoría – CANEC).

Bolívie je signatářem ustavující Dohody o Světové obchodní organizaci (WTO). V rámci WTO podepsala řadu významných smluv týkajících se provádění obchodních operací v mezinárodním měřítku, např. multilaterální dohody o obchodní výměně zboží, Všeobecnou dohodu o službách, Dohodu o právních aspektech duševního vlastnictví v mezinárodním obchodě, Dohodu o mechanismu testování v mezinárodním obchodě atd.

V rámci ALADI (Latinskoamerické integrační sdružení) přistoupila k Dohodě o preferenčních celních sazbách pro státy regionu a k Dohodě o otevření trhu. Bolívie využívá systému celních preferencí, které jí poskytuje EU (GSP+). Poskytování celních preferencí ze strany USA na základě dohody ATPDEA bylo USA zastaveno v roce 2008.

Bolivijský systém obchodu je založen na liberálním modelu bez aplikace specifických restriktivních opatření jako by byly např. dovozní povolení, speciální licence nebo hodnotová a objemová omezení. U zboží specifického charakteru (zbraně, munice, jedovaté látky, léky, potraviny, zvířata, historické a kulturní předměty atd.) jsou aplikována omezení vyplývající z potřeby zajištění ochrany zdraví a bezpečnosti osob, uměleckého a kulturního dědictví a bezpečnosti státu.

Zvláštní omezení jsou aplikována v případě následujících položek:

- Zemědělské výrobky – od února 2008 Bolívie zavedla tarif na dovoz hovězího a drůbežího masa, pšeničné mouky, kukuřice, rýže a rostlinného oleje a zároveň zakázala export všech těchto produktů kromě rostlinného oleje. V současnosti je vývoz těchto produktů povolen, ale upravován kvótami.

- Použité oblečení – od ledna 2004 Bolívie zakázala dovoz určitých druhů obnošeného oblečení a obuvi.

- Ojetá vozidla – od února 2014 Bolívie zavedla speciální daň na dovoz automobilů starších 5 let (až do výše 50 %).

Kromě speciálních výjimek jsou ceny stanoveny na základě tržních mechanismů. Hlavním sektorem, ve kterém jsou ceny regulovány, je oblast paliv a pohonných hmot (pro zahraniční zákazníky je cena paliv vyšší než pro občany Bolívie).

Městské a obecní úřady regulují ceny vody a odpadních služeb. V oblasti zemědělské výroby stát kontroluje ceny masa, cukru a některých dalších plodin. Dohlíží zejména na to, aby hladina vnitřních cen byla „spravedlivá“ a vnitřní trh byl zásoben přednostně, v opačném případě rozhoduje o omezení exportu.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Investoři a/nebo cizí podniky se mohou v souladu s Obchodním kodexem rozhodnout, jakou právní formu bude mít jimi zřizovaný subjekt:

- Akciová společnost (S.A.)
- Společnost s ručením omezeným (S.R.L.)
- Společný podnik (S.C.)
- Komanditní společnost
- Ostatní společnosti

Podmínky pro založení joint-venture stanoví vládní nařízení (Decreto Supremo) č. 22526 z 13. 6. 1990 a zákon č. 1182 z roku 1990 (zákon o investicích). Legislativa upravující založení obchodní společnosti je značně komplikovaná a bez pomoci místního komerčního právníka či specializované poradenské firmy může být tento proces finančně velmi nákladný.

Proces založení společnosti obvykle trvá 4–8 měsíců. Společnost si musí nechat schválit status společnosti notářem a zajistit publikaci v místním tisku. Taktéž je nutné získat povolení k činnosti od daňového úřadu, ministerstva hospodářství a financí a také od místního obecního úřadu.

5.3 Marketing a komunikace

Naše výrobky jsou na bolivijském trhu exotické a Česká republika je pro mnoho Bolivijců zcela neznámým pojmem. Reklama je zároveň všudypřítomná a zákazníci jsou na ni zvyklí a reagují na ni.

Nejlepší reklamou je fyzická prezentace výrobku (tam, kde je to technicky možné) s využitím veletrhů.

Osobní prezentace zástupcem výrobce/autorizovaného prodejce je nejúčinnější podporou prodeje. V této souvislosti platí, že i bolivijská strana se staví k realizované obchodní operaci daleko pozitivněji, jestliže svého partnera osobně zná.

Za zbytečné mrhání finančními prostředky lze považovat prezentaci prostřednictvím pošty, pokusy o prodej na dálku apod. Ve většině případů končí tato korespondence v koši, v lepším případě v šanonu odložených případů.

Nejúčinnější je televizní reklama, dále pak billboardy, denní tisk, magazíny, specializované či společenské časopisy a také rozhlasové vysílání (až 4,5 milionu obyvatel poslouchá pravidelně rozhlas). Propagační materiály, katalogy, nabídky a jiné publikace musí být zásadně ve španělštině, angličtina či jiná jazyková mutace nestačí.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Dodržování ochrany duševního vlastnictví a mezinárodních standardů je nízké a nedostatečné. Bolivijský trestní zákoník sice považuje porušení ochrany duševního vlastnictví za veřejný přestupek, nicméně v praxi nedochází k potírání této nelegální činnosti.

Piráctví v oblasti videa, hudby a softwaru patří v Bolívii k největším v Latinské Americe – piráctví v oblasti filmu dosahuje 100 %, v případě hudby 90 %.

Zákon o ochraně autorských práv (č. 1322 z roku 1992) chrání literární, umělecká, vědecká a ostatní díla (např. také software) do konce života autora a po dobu dalších 50 let. Tento zákon chrání práva pouze bolivijských autorů nebo autorů s trvalým pobytem v Bolívii. Zahraniční autoři jsou chráněni mezinárodními konvencemi a dohodami, kterých je Bolívie členem. Bolívie patří např. mezi členské země Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) a je signatářem Dohody z Nice a Pařížské, Bernské a Ženevské úmluvy týkajících se ochrany duševního vlastnictví.

Národním orgánem pro ochranu duševního vlastnictví je Servicio Nacional de Propiedad Intelectual (SENAPI). Tento úřad např. projednává žádosti o patenty. Patenty jsou v Bolívii chráněny po dobu 20 let. Obchodní značky jsou registrovány po dobu 10 let a o stejnou dobu může být jejich registrace prodloužena.

Zákon o filmu a videoprojekci (č. 1302 z roku 1991) obsahuje elementy ochrany duševního vlastnictví a zřizuje Národní filmovou radu (Corporación Nacional del Cine, CONACINE). Všechny promítané filmy a videa musí být u CONACINE registrovány.

5.5 Trh veřejných zakázek

Státní zakázky představují významnou část HDP. Ústřední vláda, regionální vlády a státní podniky mají poměrně významné potřeby v nákupu strojů, dopravních prostředků, materiálu a různých služeb. Na veřejné zakázky jsou ze zákona vypisována výběrová řízení. Informace o potřebách státního sektoru jsou zveřejňovány v oficiálním věstníku La Gaceta, vydávaném Ministerstvem prezidentského úřadu, které je zároveň jedním z největších realizátorů veřejných projektů v zemi. Tento úřad má rovněž ze zákona o státním rozpočtu k dispozici největší objem financí, které jsou využívány především na boj proti chudobě, budování pracovních míst, infrastruktury, zdravotní a hygienickou prevenci, bytovou výstavbu, vzdělávací proces, ale i na boj proti pašování drog formou zavádění alternativní zemědělské produkce na likvidovaných kokových plantážích. Oznámení o vypsání výběrovém řízení včetně základních podmínek vychází i v dalších médiích.

S cílem podpořit místní produkci byly v červenci 2007 změněny podmínky pro zadávání veřejných zakázek, když vláda přijala nové nařízení č. 29190 ze dne 11. 7. 2007. K další změně došlo v červnu 2009 na základě přijetí vládního nařízení č. 181 z 28. 6. 2009. Hlavní změna se týkala požadavku, aby vláda při projektech do 100 tis. USD dávala přednost malým a středním bolivijským firmám a společnostem. Stejný systém je aplikován při tendrech od 100 tis. USD do 5,7 mil. USD. Mezinárodní tendry jsou vyhlašovány v případě zakázek nad 5,7 mil. USD.

Účast v mezinárodních tendrech pro státní zakázky je podmíněna splněním řady podmínek. Kromě registrace do rejstříku dodavatelů pro státní sektor se jedná zejména o požadavky technického a obchodního charakteru. Místní účastníci získávají většinou zvýhodnění ve srovnání se zahraničními společnostmi. Zvláštní zahraniční tendry vyhlašuje Ministerstvo vnitra nebo Ministerstvo obrany a týkají se požadavků na obrannou a bezpečnostní techniku.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

V zemi existuje systém nezávislých soudů, k nimž se mohou obrátit účastníci jakéhokoliv sporu, tedy i toho mezi obchodními partnery. Rovněž existuje apelační systém až po Nejvyšší soud. Je však třeba počítat s velkou byrokracií a nezbytnou pomocí místního právního zástupce/poradce.

V listopadu 2007 Bolívie jako první členská země vystoupila z Mezinárodního centra pro řešení investičních sporů (ICSID). Soudní spory v Bolívii se vyznačují svou vleklostí a je zde znatelný problém nejen s byrokracií, ale také s korupcí.

V obchodním platebním styku se v současné době využívá všech běžných platebních nástrojů používaných v zahraničním obchodě. Jsou to především různé formy akreditivů. Je možné použít způsob platby zvaného jako „doklady proti akceptaci“. V nejistých případech lze použít i metodu akceptace směnky podepsané klientem a indosované dobrou bankou. U menších obchodů se používají i platby šekem. Volba způsobu platby plně závisí od úrovně styku, resp. důvěry mezi obchodními partnery a státním orgánům nepřisluší se do ní vměšovat.

Platební morálka místních subjektů většinou není nijak vysoká a celkově odpovídá všeobecné fiskální a platební disciplíně. Doporučit lze tedy jen takové instrumenty, které českému dodavateli/odběrateli zajistí, že při eventuálních problémech, do nichž se místní subjekt může svojí vinou nebo bez vlastního přičinění dostat, nepřijde česká firma o své finanční prostředky.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

S účinností od 1. 10. 2003 Bolívie zrušila vízovou povinnost pro turistické cesty občanů ČR. Stalo se tak na základě vládního dekretu č. 27150 ze dne 3. 9. 2003. Společné rozhodnutí MZV a MV Bolívie č. 2/2007 ze dne 31. 8. 2007 stanovilo konkrétní podmínky bezvízového pobytu k turistickým účelům:

- bezvízový pobyt nesmí přesáhnout 90 dnů v roce
- pobyt nelze prodloužit
- během pobytu nelze změnit jeho účel (žádat o přechodný nebo dlouhodobý pobyt)
- k delšímu pobytu je potřeba získat vízum na velvyslanectví Bolívie (pro ČR sídlí velvyslanectví Bolívie ve Vídni)

Před cestou je doporučeno kontaktovat zastupitelský úřad, dotázat se na aktuální situaci v zemi a v každém případě podstoupit dobrovolnou online registraci v databázi DROZD, kde lze vložit plánovaný itinerář.

Při odletu z Bolívie do zahraničí je třeba uhradit letištní poplatek 25 USD, při vnitrostátních letech je to 15 BOB. Osoby, které v Bolívii strávily více než 3 měsíce musí zaplatit tzv. daň z odletu, která činí 155 BOB. Směna valut či deviz není povinná.

Nadále zůstává v platnosti Ujednání o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů z roku 1991, které se vztahuje na držitele diplomatických a služebních pasů ČR a diplomatických a úředních pasů Bolívie.

ovolený bezvízový pobyt podle této dohody je rovněž 90 dnů. Pro pobyt k jiným než turistickým účelům je třeba si obstarat tzv. speciální vízum (Visa de Objeto Determinado). Toto vízum je platné jen 30 dnů a slouží k tomu, aby během této doby byla podána žádost o přechodný nebo dlouhodobý pobyt. Může být prodlouženo dvakrát, vždy maximálně o 30 dnů.

Podmínkou vstupu na území Bolívie je splnění následujících požadavků:

- předložení platného cestovního dokladu s platností minimálně 6 měsíců
- předložení dokladu o očkování proti žluté zimnici (do vybraných oblastí Amazonie)
- předložení zpáteční letenky nebo cestovního plánu.

Při turistickém pobytu v Bolívii delším než povolených 90 dnů je nutno za každý den uhradit pokutu ve výši 10 BOB, pro studenty je to 5 BOB.

Při cestě motorovým vozidlem je při vstupu do Bolívie vyžadováno předložení platného řidičského průkazu, technického průkazu vozidla a pojistky uzavřené buďto u bolivijské, nebo u mezinárodní pojišťovny uznávané v Bolívii.

V Bolívii platí běžná dovozní omezení pro cestovatele s tím, že je zakázáno dovážet potraviny v surovém stavu, více než 200 ks cigaret a více než 1 litr alkoholických nápojů. Pro dovoz i vývoz zvířat i rostlin platí mezinárodní předpisy, tzn. že je vždy vyžadován mezinárodní veterinární, resp. fyto-sanitární certifikát a dle druhu zvířete příp. také očkovací průkaz. Není možné vyvážet druhy chráněné zákonem nebo uvedené na listině ohrožených druhů. Zakázán je vývoz/dovoz narkotik. Rovněž se nesmí vyvážet originální artefakty, které jsou považovány za národní kulturní dědictví.

Co se týče bezpečnostních poměrů, Bolívie je zemí s poměrně vysokou pouliční kriminalitou. Pro pobyt platí všechna obecná bezpečnostní pravidla, jejichž dodržováním lze předejít okradení. Hlavními bezpečnostními zásadami je necestovat v noci, po setmění vycházet jen ve čtvrtích se zvýšenými bezpečnostními opatřeními, nenesit u sebe příliš velkou hotovost, zavazadla ponechávat na bezpečném místě a dát přednost jednoduchému a neokázalému oblečení. Obecně nejnebezpečnějšími regiony Bolívie jsou největší města La Paz, Santa Cruz a Cochabamba. V těchto případech se jedná především o drobnou kriminalitu jako jsou kapešní krádeže. Je tak třeba věnovat zvýšenou pozornost osobním věcem, především pak na frekventovaných veřejných místech (tržiště aj.). Často se stává, že jsou stávkami zablokovány přístupové cesty do některých oblastí Bolívie.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Pro zaměstnání občanů ČR v Bolívii je nezbytné, aby měli vyřízen pracovní pobyt – tzn. příslušné povolení k přechodnému nebo trvalému pobytu.

Podrobnosti lze získat na bolivijském migračním úřadě:

Ministerio de Gobierno (Ministerstvo vnitra)

Dirección General de Migración (Migrační úřad) Av. Camacho 1480 – Zona Central

La Paz, Bolívie

5.9 Veletrhy a akce

Většina významných veletrhů je organizována třemi agenturami: FEXPOCRUZ (pro veletrhy ve městě Santa Cruz), FEICOBOL (pro většinu veletrhů v Cochabambě) a TECNOEVENTOS.

FERIA INTERNACIONAL DE COCHABAMBA 2022

Zaměření: všeobecné zaměření

Termín: 16-27. června 2022

Místo konání: Recinto Ferial de Alalay

FIFBO (Feria Internacional de Franquicias de Bolivia)

Zaměření: franšízing a licence

Termín: září 2022

Místo konání: Feria Exposición de Santa Cruz

FexpoSalud

Zaměření: zdravotnictví

Termín: 4.-7. srpna 2022

Místo konání: Recinto Ferial de Alalay

FESTIVAL GASTRONÓMICO DE COCHABAMBA 2022

Zaměření: gastronomie

Termín: 8-11. září 2022

Místo konání: Recinto Ferial de Alalay

EXPOCRUZ 2022

Zaměření: průmysl, zemědělství, stavebnictví – všeobecný veletrh

Termín: 16-26. září 2022

Místo konání: Feria de Exposición de Santa Cruz (pozn. Nejdůležitější mezinárodní veletrh)

EXPO ALIMENTA 2022

Zaměření: potraviny, nápoje a jiné

Termín: 20.-23. října 2022

Místo konání: Recinto Ferial de Alalay

SOBRE RUEDA

Zaměření: automobilový průmysl, jízdní kola apod.

Termín: 2.-6.11. 2022

Místo konání: Recinto Ferial de Alalay

EXPO CONSTRUCCIÓN-INDUSTRIA

Zaměření: stavebnictví a průmysl

Termín: 17.-20.11 2022

Místo konání: Recinto Ferial de Alalay

FERIA PARA MUJERES Y BEBÉS

Zaměření: vybavení pro mateřství a děti

Termín: prosinec 2022

Místo konání: Recinto Ferial de Alalay

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Bolívie spadá pod akreditaci ZÚ ČR v Santiagu de Chile.

ZÚ v Santiago de Chile Adresa: Av. El Golf 254, Las Condes, Santiago de Chile

Telefon +56 2 22321066, 22311910, Fax +56 2 22320707

Nouzová linka +56 9 92492220, +56 9 97462527, +56 9 94409809 (první číslo je konzulární služba, další čísla použijte jen v případě, že se nelze na první číslo dovolat)

E-mail ZÚ: santiago@embassy.mzv.cz E- mail Ekonomický úsek: Commerce_Santiago@mzv.cz

Web: www.mzv.cz/santiago

Vedoucí úřadu Ing. Josef Hlobil

Funkce: VZÚ

Diplomatická působnost: diplomatická a konzulární pro Chilskou republiku a Mnohonárodní stát Bolívie

Provozní hodiny úřadu:

Pondělí - čtvrtek 08:00 – 16:30 Pátek 08:00 – 14:30

Úřední hodiny pro veřejnost:

pondělí, středa, pátek 09:00 – 12:00

V Bolívii působí dva honorární konzuláty ČR. Od května 1996 působí honorární konzulát ČR pod vedením honorární konzulky paní Patricie Reznicek v La Paz. Od října 2014 honorární konzulát pod vedením honorárního konzula Luise Poláška v Santa Cruz de la Sierra.

Paní Patricie Reznicek Pinturas Monopol Calle Covendo No. 1 Villa Fatima, La Paz – Bolivia

Tel.: 005912/2210112, 2210329, Fax: 005912/2213004

E-mail: lapaz@honorary.mzv.cz, reznicek.patricia@gmail.com

Pan Luis Polášek Anillo Pasaje Av. Banzer entre 2do y 3er Medardo Chávez No. 135

Tel.: 00591 3 9304000 Mob. tel.: 00591 75031300

E- mail: luispolasek@gmail.com

Facebooková adresa: [ConsuladoCZSantaCruz](https://www.facebook.com/ConsuladoCZSantaCruz)

Česká centra, CzechInvest ani CzechTourism nejsou v Bolívii zastoupena. Regionální kancelář CzechTourism s působností pro Bolívii sídlí v Mexico City. Regionální kancelář Czech Trade se sídlem v Santiagu de Chile pokrývá rovněž Bolívii.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Mezinárodní telefonní předvolba pro Bolívii je +591

- Policie: 110

- Hasiči: 119

- První pomoc: 118

- Červený kříž: 00591-2-2202930 – 103, 104, 105 106, 108, 114

- Letiště El Alto: 00591-2-2157300

- Letiště Santa Cruz: 00591-3-338-5000

- Letiště Cochabamba: 00591-4-412-0400

Nemocnice v La Paz:

- Clínica 6 de Agosto: 00591-2-2430321

- Clínica Alemana: 00591-2-2433676, 2432155

- Clínica de Especialidades y Accidentes Trauma Klinik SA: 00591-2-2246275, 2244884

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- Portál prezidentské kanceláře: www.presidencia.gob.bo
- Portál bolivijské vlády: www.bolivia.gob.bo
- Bolivijská Poslanecká sněmovna: www.diputados.bo/
- Portál bolivijské soudní moci: www.organojudicial.gob.bo/
- Nejvyšší soud: <http://tsj.bo/>
- Ústavní soud: www.tcpbolivia.bo/tcp/
- Nejvyšší volební soud: www.oep.org.bo
- Nejvyšší kontrolní úřad: www.contraloria.gob.bo/portal
- Nejvyšší státní zastupitelství: www.fiscalia.gob.bo
- Úřad ombudsmana: www.defensoria.gob.bo
- Bolivijská rada ochrany LP, demokracie a rozvoje: www.derechoshumanosbolivia.org
- Centrální banka Bolívie: www.bcb.gob.bo
- Národní banka (Banco Nacional): www.bnb.com.bo
- Úřad daňové služby: www.impuestos.gob.bo
- Kontrolní úřad finančního systému: www.asfi.gob.bo/
- Národní fond regionálního rozvoje: www.fndr.gob.bo/es
- Národní statistický úřad: www.ine.gob.bo
- Národní celní úřad: www.aduana.gob.bo
- Národní meteorologický a hydrologický úřad: www.senamhi.gob.bo
- Úřad pro analýzu ekonomické a sociální politiky: www.udape.gob.bo
- Národní veterinární správa: www.senasag.gob.bo
- Deník La Razón: www.la-razon.com
- Deník El Diario: www.eldiario.net
- Deník La Prensa: www.laprensa.com.bo
- Ředitelství migrační policie: www.migracion.gob.bo
- Ředitelství civilního leteckého provozu: www.dgac.gob.bo
- Bolivijská státní naftařská společnost: www.ypfb.gob.bo
- Bolivijský institut zahraničního obchodu: www.ibce.org.bo
- Obchodní rejstřík: www.fundempresa.org.bo
- Turistické informace o Bolívii: www.bolivia.travel
- Seznam bolivijských firem: www.miguiabolivia.com
- Bolivijská národní obchodní komora: www.cnc.bo

- Národní průmyslová komora: www.bolivia-industry.com/aldia.php
- Konfederace soukromých podnikatelů Bolívie: www.cepb.org.bo
- Národní komora exportérů Bolívie: www.caneb.org.bo
- Komora průmyslu, obchodu, služeb a turismu v Santa Cruz: www.cainco.org.bo
- Asociace soukromých bank Bolívie: www.asoban.bo
- Bolivijská komora pro uhlovodíky: www.cbh.org.bo
- Bolivijská komora stavebního průmyslu: www.cadecolp.com
- Bolivijská lesnická komora: www.cfb.org.bo